

pulla els arbres / --- fent gemegar a les fulles / --- cauven barrejades / amb la igualtat de la mort; / *esgrogueïdes y seques*», MrnAguiló (*Antol. Po.* 1975, 63); omès pels diccs. fins al S. xx; *esgrogueïment*: «llançà un crit imperceptible, y's féu enrera, cubrint-se ensemps ses galtes de vivíssima rojoj, a la qual succehí desseguida un gran *esgrogueïment*», Vidal Val. (*Rosada d'estiu*, 149); «la torbació, el tremolor y l'*esgrogueïment* del malvat l'acusavan», Careta V. (*Bros-ta*, 39). *Esgroguir. Esgroguissar, -ssat. Engrogat. Engroguir* 'tornar-se pàl·lid': «e com digués açò, *engroguit* tot e tremolà», S. xv, *Collacions (DBal.)*, -oguir.

GROERA, del cast. *groera* (DCEC). □ 1.ª doc.: *AlcM*. Idèntic a això sembla ser el terme de rajolers *gruera* [Moll, AORBB II, 13]. *Grueral (AlcM)*.

Grofolllut, V. gropellut, grop

GROG, pres de l'angl. *grog* id. □ 1.ª doc.: 1917, *DOrt*. Que alguns han deformat com a *gorga*, segons *AlcM* (o hi ha lapsus de còpia per *grogat*?)

Grogueuc, groguesa, groguet, groguinós, groguis, groguisic, groguisenc, -guissó, grogura, V. groc Groina, V. garota Groixut, V. gruixut (GROS)

GROLLER, prové del cat. ant. (ross.) *grotler*, oc. *grolhier* 'sabater pegot, ataconador', i oc. ant. *grola*, fr. dial. *grole* 'sabatot', mots d'origen incert, probablement formats mitjançant una modificació del fr. *soulier*, ll. vg. *SUBTELARE 'sabata': havent estat aquest relacionat amb SUBTILIS 'fi', el mot fou canviat en *grotlier* adaptant-lo a GROSSUS 'grosset', com a nom de la sabata i el sabater grossers. □ 1.ª doc.: *grotier* 'ataconador', 1338; *grotler* 'tosc', 1803, Belv.

És un adj. desenrotllat pel cat. mod., poc usat abans i no registrat fins a Belv.: «malfet, *chanflón*, rudis; *gr.*: basto: *burdo, basto*: rudis, impolitus»; des del qual, amb poc canvi o nul, va passar als diccs. de Lab. i del menorquí FebrCardona. Algun relleu literari comença a pendre a l'últim terç del segle: «lo seu pare la tenia molt contemplada, com que fins pels quefers casolans més *grollers* servia's de una vehina pobre coneguda seua ja de molts anys», FPBriz (1872, *Lo Coronel d'Anjou*, 74); «un dels xerrics, un de ja grandot esgarrià 'l torn d'aquell *groller* besamans pessigant les calces al carnestoltes», Pons i Mass. (*Trascant per les Serres*, 59). Hi ha matisos ben marcats que el diferencien del valor de *grosser* (catalaníssim també, no cal dir-ho), en un sentit més material, menys ideal, de manca de finor en els materials dels objectes o en la finesa de la gent. I el mot va rebre una empremta inesborrable, en l'elocúnt final maragallia: «tal com ets, tal te vull, ciutat mala / --- / que ets vana i coquina i traidora i *grollera*, / que ens fa abaixar el rostre, / Barcelona! i amb tos pecats, nostra, nostra, / Barcelona nostra, la gran encisera!» (1909, v. 97).

Aquesta roja grandesa degué aixecar-se des d'unes albes humils. Car si bé el mot degué portar llarga vida

subterrània, ja que mai no apareix abans en literatura ni en altres menes de documentació, en els segles medievals o en els decadents, el veiem aflorar una vegada en un passatge rossellonès en baix llatí, mig mil·lenni abans: «recepit a sutoribus et *grotlieris* ministerio suo intentibus, in Platea Bladi ---», a. 1338, destacat d'un text que cita Alart (*InuLC*) per documentar el mot *galotxer* (fabricant de *galotxes* o esclops) o sigui 'ha rebut dels sabaters i «grotlers» que practiquen llur ofici a la Plaça del Blat ---'. *Sutores* són 'sabaters' (els que fabriquen calçat com cal, de ciutadà; recordem la màxima *ne sutor ultra crepidam*); doncs, ja es pot endevinar que per *grotlierii* deuen entendre altra mena de gent, que es lliuri a aquest *ministerium* o ofici. I Mistral ens els posa en context viu i il·lustrador: «lis aspirant de touto merço, / *groulié*, fourníé, teisseire ---», traduït per ell mateix «--- de toute sorte, / save-tiers, boulangers, tisserands ---» (*Calendau VIII*, 42.7).

Ja Leo Spitzer tingué una intuïció d'aquest lligamentimològic de l'adjectiu modern *groller* amb l'oc. *grolhier* i *grola* 'sabatot' en el seu treball primicial (*Kat. Etymologien*, 28, en *Mitgn. aus roman. Phil.*, Hamburg IV, 1917), i si a alguns no ens passà desapercebut, i a aquests pocs, Moll (*AlcM* etc.) i jo, seguïrem cavillant, és perquè quedàvem amb la primera impressió que havia d'haver-hi alguna afinatit originària amb *grosser* o la seva arrel, i també perquè sabíem massa poc del passat i orígens d'aquest *grola* i *grolhier* per fiar-nos-en.

No 'poc': es pot dir res. M-L. havia tingut la idea d'identificar-lo amb el fr. dial. *grôle* 'gralla' GRA(G)ULA (*REW*₁, 3850), i hi renuncià (*REW*₃) en fixar-se que tenia o en llengua d'oc, i ja en oc. antic («ist ein anderes Wort», sense substituir-ho per res). Bloch (1931) resumeix: «*grole* 'chaussure' en argot parisien, fin S. XIXe: trèrs répandu dans les patois de l'Ouest, de la région rhodanienne, et du Midi, au sens de 'savate, chaussure usée', cf. anc. prov. *grola* 'savate, vieux soulier', mot d'origine obscure». I en aquesta conclusió s'ha quedat Wartburg (1947, *FEW* IV, 271-3), car encapçalat parençosament l'article amb un *GROLA 'sabata', com fa, tot acabant «ursprung unbekannt», no és, parlant en plata, sinó posar-se una disfressa lluent (donant la falsa sensació que ha arribat a un resultat).

Sota aqueix oc. ant. *grola* no hi ha més que una dada sola, la glossa del Donat Proensal (c. 1240, probablement llgd. SE.) «*grola*: solea vetus», car la qualitat tancada de la o no la dedueix Levy (*PSW* IV, 199, i *PDPF*) més que de la ou del *TdF*: «*groulo*: savate, vieux soulier». Potser també existia en el Nord de França per aquell temps? Qui sap: God. no en cita cap dada; del fet d'incloure en el seu dicc. del francès antic *grolhier* (i un «*grole*?»), un gran treballador com ell çes podria deduir que en devia haver vist alguna dada cap al S. XIII?: això diu Wartburg, n. 1; el fet és que només es documenta *gro(s)le* en dos textos en fr., del Doubs i de Bordeus, de 1574 i 1611; i l'àmplia representació moderna en patuesos d'oil, que detalla el *FEW* (i que coincideix amb la que diu Bloch), des de Normandia i Blois cap al S. i SE., i molt abundosa en